



### อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และความพึงพอใจในงานของพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ที่มีอายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยใช้มาตรวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสร้างตามแนวทฤษฎีการวัดเจตคติต่อที่หมายของพิชไบน์ และมาตรวัดความพึงพอใจในงาน 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการแบ่งองค์ประกอบของความพึงพอใจในงานออกเป็น 5 ด้าน กับรูปแบบความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวม ซึ่งสร้างตามแนวทฤษฎีความคาดหวังของวรูม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งนำเสนอในบทที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน และประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 450 คน ที่สุ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีอายุตั้งแต่ 21-59 ปี ค่ามัธยฐานของอายุเท่ากับ 32 ปี นำมาจำแนกออกเป็นกลุ่มอายุสูง และกลุ่มอายุต่ำ จะเห็นว่าช่วงอายุของกลุ่มอายุต่ำแคบกว่าช่วงอายุของกลุ่มอายุสูง ในกลุ่มอายุต่ำจึงมีพยาบาลอยู่หนาแน่นกว่าในกลุ่มอายุสูง ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลที่ปฏิบัติงานเป็นเวลานานเมื่อเกิดความเบื่อหน่าย หรือมีโอกาสดำเนินงานอาชีพอื่น มักจะลาออกจากงานพยาบาลไป ทำให้จำนวนของพยาบาลที่อายุมากขึ้นมีจำนวนลดลง

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า พยาบาลประจำการมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 62.89) รองลงมาคือ พยาบาลฝึกหัด (ร้อยละ 15.11) พยาบาลตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าตึก (ร้อยละ 14.44) และพยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก (ร้อยละ 7.56) ตำแหน่งพยาบาลประจำการมีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่พยาบาลต้องประจำตั้งแต่ปฏิบัติงานครบ 1 ปี จนกระทั่งมีโอกาสเลื่อนเป็นผู้ช่วยหัวหน้าตึก ซึ่งมีระยะเวลาประมาณ 10-15 ปีขึ้นไป สำหรับพยาบาลฝึกหัดเป็นพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ บางคนมีพันธะต้องทำงานให้กับสภากาชาดไทยหลังสำเร็จการศึกษาเป็นเวลา 3 ปี หรือบางคนมีความต้องการสร้างเสริมประสบการณ์การทำงาน ทำให้พยาบาลตำแหน่งนี้มีจำนวนมาก สำหรับตำแหน่งหัวหน้าตึก และผู้ช่วยหัวหน้าตึก มีจำนวนจำกัด

ตามจำนวนหน่วยหรือตึกรักษาพยาบาลภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งในแต่ละตึกมีพยาบาล หัวหน้าตึก 1 คน และผู้ช่วยหัวหน้าตึก 1-4 คน ตามแต่สภาพของตึกรักษาพยาบาล ทำให้มีจำนวนน้อยกว่าตำแหน่งอื่น ๆ เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาพบว่า พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 85.33) รองลงมาคือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์ (ร้อยละ 9.56) และระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 5.11) ทั้งนี้เพราะมีการปรับหลักสูตรการศึกษาของพยาบาลให้เป็นระดับปริญญาตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 และมีหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาค่ากว่าระดับปริญญาตรี (สุวรรณ กิตติเนาวรัตน์, 2533)

เมื่อนำตัวแปร อายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะเห็นว่า อายุ มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับตำแหน่ง ( $r = 0.80, P < .001$ ) แต่มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับระดับการศึกษา ( $r = -0.53, P < .001$ ) และตำแหน่งมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับระดับการศึกษา แสดงให้เห็นว่าพยาบาลที่มีอายุมากจะอยู่ในตำแหน่งสูง แต่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า พยาบาลที่มีอายุน้อย

เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นความรู้สึกที่มีต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งพยาบาลแต่ละบุคคลมีไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในวิชาชีพที่แตกต่างกัน (พัฒนาดี เสรินทวัฒน์) นอกจากนั้นเป็นผลจากการปลูกฝังตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาล ซึ่งได้รับการถ่ายทอดทั้งด้านความรู้ ทักษะทางการพยาบาล และเจตคติต่อวิชาชีพในทางบวกจากอาจารย์พยาบาล ในขณะที่เป็นนักศึกษา หากได้ประสบการณ์การเรียน การสอน ภาคปฏิบัติ และเห็นแบบอย่างของพยาบาลที่ดี จะทำให้เกิดเจตคติต่อวิชาชีพทางบวกได้ (พาริตา อิบราฮิม, 2523) เมื่อสำเร็จการศึกษามาปฏิบัติงานพยาบาลแล้วเจตคติต่อวิชาชีพอาจคงเดิม หรือเปลี่ยนไปในทางลบ หรือตรงกันข้ามกับเจตคติที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานในวิชาชีพเช่นกัน และจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวก ( $X = 61.42$ ) ซึ่งมีความแตกต่างกันตามตัวแปรต่าง ๆ ที่ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

**ข้อที่ 1** "พยาบาลในกลุ่มอายุสูงมีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวกสูงกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำ" ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐาน เป็นเพราะพยาบาลที่มีอายุมากขึ้นเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้มีความเข้าใจในวิชาชีพมากกว่า เห็นคุณค่าของวิชาชีพที่ ทำให้ได้รับการยกย่องชมเชย มีโอกาสเห็นผู้ป่วยปลอดภัย หลีกเลี่ยงการเจ็บป่วยด้วยความรู้ ความ



สามารถ ตลอดจนเห็นประโยชน์ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ประกอบกับการอยู่ในสถาบันหรือองค์กรที่มีชื่อเสียง และได้ชื่อว่าเป็นองค์กรที่ทำประโยชน์ให้กับสังคมมาก จึงทำให้เกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกว่าเป็นผู้มีส่วนช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร นอกจากนี้พยาบาลในกลุ่มอายุสูงจะต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพจึงสามารถอยู่ในวิชาชีพได้ด้วยใจรักถึงปัจจุบัน และพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำ มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวกแต่ต่ำกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุสูง เนื่องจากมีประสบการณ์น้อยกว่า อายุการทำงานน้อยกว่า ทำให้ไม่เกิดความผูกพันในวิชาชีพ ต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัวให้เข้ากับวิชาชีพ ยังมีโอกาสที่จะเปลี่ยนวิชาชีพได้ง่ายกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุสูง และส่วนหนึ่งของพยาบาลในกลุ่มนี้คือพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ หรืออยู่ในระยะ 3 ปีของการทดแทนทุนการศึกษาที่ได้รับจากสภาวิชาชีพ การที่ยังคงปฏิบัติงานหรืออยู่ในวิชาชีพอาจมีเหตุผลมาจากพันธะที่มีต่อองค์กรไม่ใช่ความรักความผูกพัน หรือเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลเช่นเดียวกับพยาบาลในกลุ่มอายุสูง

ข้อที่ 2 "พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก ผู้ช่วยหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการและพยาบาลฝึกหัด มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวกแตกต่างกันจากมากไปหาน้อยตามลำดับ" ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวกสูงกว่าพยาบาลตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการ และพยาบาลฝึกหัด และพยาบาลตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าตึกมีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวกสูงกว่าพยาบาลประจำการ และพยาบาลฝึกหัดตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในวิชาชีพการพยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก และผู้ช่วยหัวหน้าตึกจัดว่าอยู่ในสถานภาพสูงกว่าพยาบาลประจำการ และพยาบาลฝึกหัด พยาบาลที่อยู่ในตำแหน่งสูงกว่าย่อมมีความผูกพันและเห็นคุณค่าของวิชาชีพที่ทำให้มีสถานภาพที่สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่ามีหน้าที่สำคัญต่อวิชาชีพ คือ ต้องเป็นแบบอย่างของพยาบาลที่ดีและสร้างความรู้สึที่ดีต่อวิชาชีพตลอดเวลา พร้อมทั้งจะถ่ายทอดให้กับพยาบาลที่อยู่ตำแหน่งรองลงมาและนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนตึกรักษาพยาบาล ดังนั้นความคิดความรู้สึกที่มีต่อวิชาชีพจึงต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในใจ สำหรับพยาบาลประจำการกับพยาบาลฝึกหัดมีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เพราะมีสถานภาพที่ใกล้เคียงกัน และอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติการพยาบาล การที่มีลักษณะงานเหมือนกันทำให้มีผลถึงเจตคติต่อวิชาชีพที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อที่ 3 "พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาโท ตรี ศึกษานิเทศก์ และประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวก แตกต่างกันจากมากไปหาน้อยตามลำดับ" ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาโท มี 3 คน จึงนำมารวมกับระดับปริญญาตรี เป็นระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้ตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งพบว่า พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวกสูงกว่า ระดับอนุปริญญา และปริญญาตรีหรือสูงกว่าตามลำดับ เนื่องจากพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ เป็นพยาบาลที่อยู่ในตำแหน่ง หัวหน้าตึก และผู้ช่วยหัวหน้าตึกเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.05) และอยู่ในกลุ่มอายุสูงทั้งหมด จึงมีเรื่องของประสบการณ์วิชาชีพเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งผลการวิจัยของพัฒนาดี เสรินทวัฒน์ (2526) พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยมหิดลที่มีความพอใจในประสบการณ์การศึกษาจากวิชาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันและพยาบาลโรงพยาบาลศิริราชที่มีความพอใจในประสบการณ์การปฏิบัติงานพยาบาลต่างกัน มีทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 นอกจากนั้นพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรฯ มีความขัดแย้งในวิชาชีพน้อยกว่า เนื่องจากขณะที่เป็นนักศึกษามีโอกาสสัมผัสกับวิชาชีพ ได้รับประสบการณ์มากกว่า และเห็นภาพของวิชาชีพการพยาบาลที่ชัดเจนกว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาจึงปรับตัวได้ง่ายกว่าพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าซึ่งได้รับการปลูกฝังค่านิยมของวิชาชีพไว้สูง เมื่อออกมาปฏิบัติงานพยาบาลจริง ๆ ได้เห็นภาพของวิชาชีพที่แตกต่างจากความคาดหวัง จึงเกิดความขัดแย้งและมีความรู้สึกหรือเจตคติต่อวิชาชีพต่ำลงได้ สำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญากับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เพราะระดับการศึกษาใกล้เคียงกันและใช้ระยะเวลาในการศึกษาต่างกันเพียงครั้งปี

ความพึงพอใจในงาน ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาความพึงพอใจในงาน 2 รูปแบบ คือ

1. ความพึงพอใจในงานแบ่ง เป็น 5 ด้าน (JDI) และ
2. ความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวม ซึ่งวัดตามแนวทฤษฎีความคาดหวังของวรูม



ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีความพึงพอใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ของงาน เรียงตามลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ (มัธยัมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละจากคะแนนเต็ม)

1. โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง ( $\bar{X} = 23.11$ )
2. รายได้ ( $\bar{X} = 23.31$ )
3. ลักษณะงาน ( $\bar{X} = 51.67$ )
4. การบังคับบัญชา ( $\bar{X} = 57.14$ )
5. ผู้ร่วมงาน ( $\bar{X} = 65.63$ )

ผลการวิจัยครั้งนี้คล้ายคลึง กับ จารุวรรณ เสวการธรรม (2517) ซึ่งศึกษากับพยาบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 340 คน และเยาวลักษณ์ เลาหะจินดา (2519) ซึ่งศึกษากับพยาบาลโรงพยาบาลรามธิบดี จำนวน 131 คน พบว่า ความพึงพอใจในโอกาสก้าวหน้า และรายได้ของพยาบาลอยู่ในระดับต่ำ และต่ำกว่าด้านอื่น ๆ จากผลการวิจัยแสดงว่าพยาบาลในอดีตและปัจจุบันมีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน สถานภาพและโอกาสก้าวหน้าของวิชาชีพไม่มีการเปลี่ยนแปลง และคล้ายคลึงกันในทุกองค์กร การที่พยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีความพึงพอใจในโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งต่ำที่สุด หรือมีโอกาสน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ของวิชาชีพการพยาบาลน้อยมาก เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลในทุกสถาบันมีตำแหน่งสำหรับพยาบาลน้อยมาก พยาบาลส่วนใหญ่เป็นพยาบาลประจำการนานถึงสิบปี ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน และเกิดการเบื่อหน่ายก่อนได้รับการเลื่อนตำแหน่ง

พยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีความพึงพอใจในรายได้ต่ำรองลงมาจากโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง รายได้ที่ได้รับเป็นสิ่งตอบแทนจากการทำงาน บุคคลจึงนำมาเปรียบเทียบกับงานที่ทำว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ งานของพยาบาลเป็นงานหนักต้องเผชิญกับความเครียดและรับผิดชอบชีวิตของผู้ป่วย เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับงานอาชีพอื่นทำให้พยาบาลเกิดความไม่พึงพอใจในรายได้มากขึ้น เพราะความพึงพอใจในรายได้เกิดจากการที่บุคคลมีความคาดหวังในรายได้ สิ่งที่ต้องลงทุนให้กับงาน และการนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่มีมาตรฐานระดับเดียวกัน เช่น ความสามารถ ระดับการศึกษา ความอาวุโส เป็นต้น (Vroom, 1964)

ความพึงพอใจในลักษณะงาน การบังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ลักษณะงานของพยาบาลเป็นงานที่ดี มีเกียรติ ทำประโยชน์ให้กับสังคม การบังคับบัญชามีความใกล้ชิด เป็นกันเอง ปกครองกันเอง ปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่ต้องขึ้นตรงต่อแพทย์เหมือนพยาบาลในองค์กรอื่น ๆ ซึ่ง Vecchio, Griffeth และ Hom (1986) ให้ข้อเสนอว่าผู้บังคับบัญชา

ที่ทำให้ความใกล้ชิดเป็นกันเองกับลูกน้อง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้เกิดความพึงพอใจในงานได้ ด้านความพึงพอใจในผู้ร่วมงานสูงสุดเป็นเพราะส่วนใหญ่เป็นพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเดียวกัน คือ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ทำให้เกิดความสนิทสนม มีความสามัคคี ช่วยเหลือกันเมื่อมีปัญหาทั้งเรื่องส่วนตัว และเรื่องงาน ดังนั้น กลุ่มผู้ร่วมงานจึงทำให้เกิดความรู้สึกได้รับการสนับสนุนทางสังคม (social support) (Cobb, 1976 quoted in Savery, 1988)

เมื่อศึกษาความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวม พบว่าพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีความพึงพอใจในงานพยาบาลเป็นลบ ( $\bar{X} = -9.45$ ) เป็นเพราะมีความเชื่อว่างานพยาบาลทำให้เกิดผลทางลบเป็นส่วนใหญ่ เช่น ความเครียด ความเบื่อหน่าย เสี่ยงต่อการติดเชื้อ ได้รับค่าตอบแทนน้อย เป็นต้น ทำให้ภาพโดยรวมของความพึงพอใจในงานเป็นลบ

เปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำแนกตามตัวแปร อายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา ตามสมมติฐานต่อไปนี้

**ข้อที่ 4 "พยาบาลในกลุ่มอายุสูง มีความพึงพอใจในงานสูงกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำ"**  
ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐาน ยกเว้นด้านการบังคับบัญชา

พยาบาลในกลุ่มอายุสูงมีความพึงพอใจในลักษณะงานสูงกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .001$ ) เนื่องจากมีประสบการณ์ของการทำงานมาก ทำให้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่า และการใช้ระบบอาวุโสในการทำงานของพยาบาลทำให้พยาบาลที่มีอายุมากกว่าได้รับการยอมรับให้เกียรติเป็นที่ปรึกษาของพยาบาลที่มีอายุน้อยกว่า ทำให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่า และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

พยาบาลในกลุ่มอายุสูงมีความพึงพอใจในรายได้สูงกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .001$ ) การมีอายุมากขึ้นหมายถึงทำงานมานานทำให้มีรายได้สูงขึ้นตามอายุการทำงาน และเพียงพอต่อการใช้จ่าย เนื่องจากมีครอบครัวเป็นหลักฐาน มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ประกอบกับพยาบาลในกลุ่มอายุสูง ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าตึก และผู้ช่วยหัวหน้าตึก เมื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของรายได้กับงานที่ทำ จึงมีมากกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำ ซึ่งเป็นพยาบาลประจำการผลการวิจัยสอดคล้องกับ การวิจัยของ Paisal Wangphanich (1984) ซึ่งทำการศึกษาความพึงพอใจในงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปรียบเทียบตาม อายุ ประสบการณ์



ในการทำงาน และวิทยาเขต ผลการวิจัยพบว่า อายุเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจในรายได้ ( $P < .01$ )

พยาบาลในกลุ่มอายุสูงมีความพึงพอใจในโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งสูงกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .05$ ) เป็นเพราะพยาบาลในกลุ่มอายุสูงมีโอกาสได้รับการเลื่อนตำแหน่งมากกว่า หรือบางคนได้รับการเลื่อนตำแหน่งแล้ว และการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งของพยาบาลเป็นการเลื่อนโดยพิจารณาความอาวุโสเป็นสำคัญ ทำให้พยาบาลในกลุ่มอายุต่ำ ซึ่งเป็นพยาบาลประจำการ และพยาบาลฝึกหัดมีความพึงพอใจในด้านนี้ต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ

พยาบาลในกลุ่มอายุสูง และกลุ่มอายุต่ำมีความพึงพอใจในการบังคับบัญชาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ( $P > .05$ ) เนื่องจากทุก ๆ ตึกมีผู้บังคับบัญชาคนเดียวกัน คือหัวหน้าตึก และใช้ระบบการบังคับบัญชาที่คล้ายคลึงกัน ทำให้พยาบาลทั้ง 2 กลุ่มมีความพึงพอใจในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน

พยาบาลในกลุ่มอายุสูงมีความพึงพอใจในผู้ร่วมงานสูงกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .001$ ) เป็นเพราะพยาบาลในกลุ่มอายุสูง เป็นผู้อาวุโสที่ผู้ร่วมงานที่มีอายุน้อยกว่าต้องให้ความเคารพ เกรงใจ ตลอดจนปฏิบัติตามคำขอร้องหรือคำสั่ง นอกจากนั้นการทำงานมานานทำให้เกิดความเข้าใจในผู้ร่วมงาน และปรับตัวเข้าหากันได้ง่ายกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำ ความขัดแย้งกับผู้ร่วมงานจึงมีน้อยกว่าด้วย

พยาบาลในกลุ่มอายุสูงมีความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวมสูงกว่าพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .001$ ) เนื่องจากพยาบาลที่มีอายุมากขึ้น เป็นผู้ที่ประสบการณ์มาก มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากกว่า สภาพแวดล้อมหรือลักษณะงานมีความแตกต่างจากพยาบาลในกลุ่มอายุต่ำทำให้ความเชื่อที่มีต่องานพยาบาล และความรู้สึกที่มีต่อผลของงานพยาบาลแตกต่างกันด้วย หรือแม้แต่ทำงานในลักษณะเดียวกัน คนที่มีอายุมากกว่าจะมีความพึงพอใจในงานสูงกว่า คนที่มีอายุน้อยกว่าเช่นกัน (Cherrington, 1983 quoted in Savery, 1989)

ข้อที่ 5 "พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก ผู้ช่วยหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการและพยาบาลฝึกหัด มีความพึงพอใจในงานแตกต่างกันจากมากไปหาน้อยตามลำดับ"

ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลตำแหน่งต่าง ๆ มีความพึงพอใจในงานแต่ละด้านแตกต่างกันดังนี้ พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก และผู้ช่วยหัวหน้าตึก มีความพึงพอใจในลักษณะงานสูงกว่า พยาบาลประจำการ และพยาบาลฝึกหัดตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .01$ ) ผลการวิจัยคล้ายคลึงกับการวิจัยของ ลอ อตันดิครินทร์ (2521) ซึ่งพบว่าในโรงพยาบาลส่วนกลาง พยาบาลหัวหน้าตึก

มีความพึงพอใจในลักษณะงานสูงกว่า พยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .01$ ) การที่พยาบาลตำแหน่งสูงกว่ามีความพึงพอใจในลักษณะงานสูงกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งต่ำกว่า เป็นเพราะในฐานะหรือสถานภาพที่สูงกว่า มีลักษณะงานของผู้เฝ้า ต้องมีการตัดสินใจ ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงาน มีอำนาจในการตัดสินใจสั่งการผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่ำกว่า หัวหน้าตึกเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจสูงสุด รองลงมาคือ ผู้ช่วยหัวหน้าตึก ซึ่งสามารถสั่งการและปฏิบัติงานแทนหัวหน้าตึก ลักษณะงานที่แตกต่างกันทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานแตกต่างกันได้ และการที่พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึกกับ ผู้ช่วยหัวหน้าตึก และพยาบาลประจำการกับพยาบาลฝึกหัดมีความพึงพอใจในลักษณะงานไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพยาบาลตำแหน่งทั้ง 2 คู่นี้มีลักษณะงานที่คล้ายคลึงกัน คู่แรกมีลักษณะงานเกี่ยวข้องกับการบริหาร คู่หลัง เป็นงานที่ต้องให้การพยาบาลผู้ป่วยเป็นส่วนใหญ่ แต่พยาบาลประจำการสามารถสั่งการและตัดสินใจแก้ปัญหาได้มากกว่าพยาบาลฝึกหัด

พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก มีความพึงพอใจในรายได้ สูงกว่าพยาบาลประจำการและพยาบาลฝึกหัด ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .05$ ) และพยาบาลตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าตึกมีความพึงพอใจในรายได้สูงกว่าพยาบาลฝึกหัด อย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .05$ ) พยาบาลที่อยู่ในตำแหน่งสูงเป็นผู้ที่ทำงานมานานกว่าจึงได้รับเงินเดือนสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับงานที่ทำแล้วงานของระดับบริหารไม่ต้องใช้แรงงาน หรือ หนักเหนื่อยมาก ทำกับงานของพยาบาลประจำการและพยาบาลฝึกหัด แต่ได้รับเงินเดือนสูงกว่าตามความรับผิดชอบและประสบการณ์ ทำให้มีความพึงพอใจในรายได้สูงกว่า การที่พยาบาลหัวหน้าตึกกับ ผู้ช่วยหัวหน้าตึก ผู้ช่วยหัวหน้าตึกกับพยาบาลประจำการ และพยาบาลประจำการกับพยาบาลฝึกหัด มีความพึงพอใจในรายได้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากแต่ละคู่มีระดับเงินเดือนใกล้เคียงและคาบเกี่ยวกันมาก ตำแหน่งพยาบาลประจำการมีเงินเดือนอยู่ในช่วงกว้าง ตั้งแต่ระดับ 3 ถึง 5 ทำให้ไม่แตกต่างกับ ผู้ช่วยหัวหน้าตึก และพยาบาลฝึกหัดซึ่งได้รับเงินเดือนเท่ากับอาชีพอื่นที่เริ่มทำงานเหมือนกัน จึงไม่เกิดความรู้สึกว่ามีรายได้ต่ำกว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น

พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึกมีความพึงพอใจในโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งสูงกว่าพยาบาลตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าตึก พยาบาลฝึกหัด และพยาบาลประจำการ ตามลำดับ และพยาบาลตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าตึกกับพยาบาลฝึกหัด มีความพึงพอใจด้านนี้สูงกว่าพยาบาลประจำการ อย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .01$ ) พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึกและผู้ช่วยหัวหน้าตึกผ่านการเลื่อนตำแหน่งมาแล้ว 2 และ 1 ครั้งตามลำดับ ย่อมเกิดความพึงพอใจด้านนี้มากกว่าผู้ที่ยังไม่มีโอกาส หรือคิดว่ามีโอกาสน้อยมาก เช่นตำแหน่งพยาบาลประจำการ เป็นตำแหน่งที่มีความพึงพอใจในด้านนี้ต่ำที่สุด เพราะ เป็นตำแหน่ง



ที่ต้องดำรงอยู่นานที่สุด และมองเห็นโอกาสก้าวหน้าน้อยกว่าตำแหน่งอื่น ๆ สำหรับตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าตึก มีความพึงพอใจในโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งไม่แตกต่างกับพยาบาลฝึกหัด อย่างมีนัยสำคัญ เพราะทั้ง 2 ตำแหน่งนี้มีโอกาสที่จะเลื่อนเป็นหัวหน้าตึก และพยาบาลประจำการ ตามลำดับ ประกอบกับพยาบาลฝึกหัดมีประสบการณ์การทำงานน้อย ไม่มีโอกาสเรียนรู้ระบบการ เลื่อนตำแหน่ง หรือไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากเท่ากับการหาประสบการณ์ในการทำงาน

พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก มีความพึงพอใจในการบังคับบัญชาสูงกว่าพยาบาลตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าตึก และพยาบาลประจำการตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .01$ ) การที่พยาบาล ตำแหน่งหัวหน้าตึกมีความพึงพอใจในการบังคับบัญชาสูงสุดเนื่องจากอยู่ในสถานภาพของผู้บริหาร ทำให้มีความเข้าใจในโครงสร้างการบริหารงาน หรืออุปนิสัยการทำงานของผู้บริหารทางการ พยาบาลระดับสูง เป็นอย่างดี ส่วนพยาบาลตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการ และ พยาบาลฝึกหัดมีความพึงพอใจในด้านนี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เพราะมีผู้บังคับบัญชาคณะเดียวกัน ภายใต้อำนาจการบริหารงานระบบเดียวกัน

พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก มีความพึงพอใจในผู้ร่วมงาน สูงกว่าพยาบาลผู้ช่วยหัวหน้าตึก พยาบาลฝึกหัด และพยาบาลประจำการ ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .01$ ) พยาบาลตำแหน่ง หัวหน้าตึกมีความพึงพอใจในผู้ร่วมงานสูงสุดที่สุด เป็นเพราะผู้ร่วมงานตำแหน่งต่ำกว่า อยู่ในฐานะ ของผู้ใต้บังคับบัญชามีความตั้งใจทำงานให้ดีในสายตาของหัวหน้าตึกและปฏิบัติตามคำสั่ง เพื่อให้ได้รับ คำชมเชย หรือประกอบการเลื่อนขั้นเงินเดือน ส่วนพยาบาลตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าตึก พยาบาล ประจำการ และพยาบาลฝึกหัด มีความพึงพอใจในผู้ร่วมงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้ร่วมงานเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ทำงานใกล้ชิดกัน ทำให้รู้จักอุปนิสัยส่วนตัว และอุปนิสัย การทำงานที่แท้จริงดีกว่าหัวหน้าตึก

พยาบาลตำแหน่งหัวหน้าตึก และผู้ช่วยหัวหน้าตึก มีความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวม สูงกว่าพยาบาลประจำการ และพยาบาลฝึกหัด ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญ ( $P < .01$ ) ผลที่ได้ ตรงกับความพึงพอใจในลักษณะงานเหตุผลจึงเหมือนกัน เนื่องจากแต่ละค้อมีลักษณะการทำงาน คล้ายคลึงกัน จึงมีความเชื่อในผลของงานพยาบาลไม่แตกต่างกัน และผู้ที่อยู่ในตำแหน่งสูงย่อมมี ความเชื่อว่างานพยาบาลทำให้เกิดผลทางบวก เช่น การได้รับการยอมรับจากสังคม และการมี เกียรติมากกว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งต่ำกว่า

ข้อที่ 6 "พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาโท ปริญญาตรี อนุปริญญา และประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ มีความพึงพอใจในงานแตกต่างกันจากน้อยไปหามากตามลำดับ"

ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาโทเพียง 3 คน จึงนำมารวมกับระดับปริญญาตรี เป็นระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานเป็นบางส่วน โดยผู้ที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับต่างกัน มีความพึงพอใจในงานแต่ละด้านแตกต่างกันดังนี้

พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ มีความพึงพอใจในลักษณะงานสูงกว่าระดับอนุปริญญา และปริญญาตรีหรือสูงกว่า ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญ ( $p < .01$ ) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ มีความคุ้นเคยกับลักษณะงานตั้งแต่เป็นนักเรียนพยาบาล เมื่อสำเร็จการศึกษาจึงปรับตัวให้เข้ากับงานพยาบาลได้ดีกว่า ระดับอนุปริญญา และปริญญาตรีหรือสูงกว่า ซึ่งในขณะที่เป็นนักศึกษาพยาบาลได้รับความรู้ภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ มีความกระตือรือร้นที่จะใช้ความรู้อย่างเต็มที่ แต่เมื่อปฏิบัติงานหลังสำเร็จการศึกษาแล้วพบอุปสรรคในการทำงาน หรือพบกับสภาพการทำงานที่แตกต่างจากขณะที่เป็นนักศึกษา จึงเกิดความขัดแย้งในใจและปรับตัวได้ยากกว่า สำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับอนุปริญญา กับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน เนื่องจากมีหลักสูตรคล้ายคลึงกัน และใช้เวลาในการศึกษาในหลักสูตรทั้ง 2 ต่างกันเพียง 6 เดือน

พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์มีความพึงพอใจในรายได้สูงกว่าระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญ ( $p < .01$ ) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าต้องทำงานในลักษณะเดียวกันกับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในรายได้ที่ได้รับ เนื่องจากลงทุนให้กับการศึกษาและใช้เวลาในการศึกษานานกว่า นอกจากนั้นมีโอกาสที่จะเลือกหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่มีรายได้สูงได้ง่ายกว่า และพยาบาลที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรต่อเนื่องจนได้รับปริญญาตรี คงได้รับเงินเดือนเท่ากับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่า แต่มีอายุการทำงานเท่ากัน เนื่องจากเงินเดือนที่ได้รับในปัจจุบันเกินขึ้นเงินเดือนของระดับปริญญาตรีแล้ว พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ากับระดับอนุปริญญา



และระดับอนุปริญาต์กับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ มีความพึงพอใจใน รายได้ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละค่าใช้ระยะเวลาในการศึกษาใกล้เคียงกัน

พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์ มีความพึงพอใจในโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งสูงกว่าระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และระดับอนุปริญาต์ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ ( $p < .01$ ) เนื่องจากพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา สูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรฯ เป็นผู้สำเร็จการศึกษามาก และผ่านการเลื่อนตำแหน่ง เป็นผู้ช่วยหัวหน้าตึก และหัวหน้าตึกแล้ว (ร้อยละ 39.53 และ 46.51 ตามลำดับ) ส่วนระดับ ปริญญาตรีที่ผ่านการเลื่อนตำแหน่ง เป็นผู้ช่วยหัวหน้าตึก และหัวหน้าตึกมีน้อยกว่า (ร้อยละ 16.25 และ 4.59 ตามลำดับ) และระดับอนุปริญาต์เป็นพยาบาลประจำการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.96) จึงเป็นระดับการศึกษาที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งต่ำสุด (โปรดดูตารางที่ 17) พยาบาลที่ได้รับการ เลื่อนตำแหน่งแล้วจึงมีความพึงพอใจสูงกว่าพยาบาลที่ยังไม่มีโอกาสเลื่อนตำแหน่ง และการที่ พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับอนุปริญาต์กับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มี ความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน เนื่องจากทั้ง 2 ระดับนี้มีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง เท่ากันเมื่อมี ประสบการณ์ เท่ากันและเป็นพยาบาลตำแหน่งพยาบาลประจำการมากที่สุด (ร้อยละ 66.93 ของ พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า)

พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์ ระดับอนุปริญาต์ และปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความพึงพอใจในการบังคับบัญชาไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยนี้คล้ายคลึงกับการเปรียบเทียบตามตำแหน่งและอายุ เนื่องจากพยาบาลทุกระดับการศึกษาที่ปฏิบัติงานในแต่ละตึกมีหัวหน้าตึกคนเดียวกันความคิดเห็นหรือ ความรู้สึกที่มีต่อการบังคับบัญชาจึงไม่แตกต่างกัน

พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์ มีความพึงพอใจในผู้ร่วมงานสูงกว่าระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญ ( $p < .05$ ) เนื่องจากพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ได้รับการศึกษาแบบวิชาชีพเหตุผล เมื่อปฏิบัติงานมักให้ความสำคัญกับงาน และถือว่าตนมีความรู้สึกสูงกว่า จึงเกิดความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ง่าย และไม่พึงพอใจผู้ร่วมงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน สำหรับระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าระดับอนุปริญาต์ และระดับอนุปริญาต์กับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การพยาบาลและผดุงครรภ์ มีความพึงพอใจในผู้ร่วมงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เพราะเป็น กลุ่มที่มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน ความคิดเห็นความรู้สึกที่มีต่อคนกลุ่มเดียวกันจึงไม่แตกต่างกัน



พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์ มีความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวมสูงกว่าระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ( $p < .01$ ) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาลระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความเชื่อว่างานพยาบาลทำให้เกิดผลทางลบได้มากกว่าระดับประกาศนียบัตร เช่น การต้องอยู่เวร ( $\bar{X} = 2.5$  และ  $1.65$ ) ทำให้มีโอกาสดึกหัวน้ำซ้า ( $\bar{X} = 2.1$  และ  $1.0$ ) ได้รับค่าตอบแทนน้อยไม่เหมาะสมกับความผิดชอบ ( $\bar{X} = 2.5$  และ  $1.7$ ) เพราะผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า เปรียบเทียบงานพยาบาลกับอาชีพอื่นที่มีการศึกษาระดับเดียวกัน จึงมีความเชื่อว่างานพยาบาลทำให้เกิดผลทางลบ ซึ่งพยาบาลที่สำเร็จระดับประกาศนียบัตรใช้เวลาในการศึกษาน้อยกว่าถือว่ามีความรู้ น้อยกว่า จึงมีความคาดหวังต่อผลของงานต่ำกว่า และมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าสำหรับกลุ่มที่มีความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวมไม่แตกต่างกันเนื่องจากมีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันใช้เวลาในการศึกษาไม่แตกต่างกันมากจนทำให้มีความคิดหรือความเชื่อแตกต่างกัน

ข้อที่ 7 "ความตั้งใจที่จะย้ายตึกปฏิบัติงานมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับความพึงพอใจในงาน" ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานทุกประการ เนื่องจากความตั้งใจที่จะย้ายตึกปฏิบัติงานของพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นผลจากความไม่พึงพอใจในองค์ประกอบต่างๆ ของงาน แต่มีความพึงพอใจในองค์กร และมีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวกจึงไม่เปลี่ยนองค์กรที่ทำงานหรือเปลี่ยนอาชีพ และมีความตั้งใจจะเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของงานใหม่ที่เขามีความเชื่อว่าจะทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ถ้าไม่สามารถย้ายสถานที่ปฏิบัติงานได้ตามความต้องการ อาจเปลี่ยนความตั้งใจเป็นลาออกจากงานเมื่อมีโอกาหรือทางเลือกในองค์กรอื่นที่คาดหวังว่าจะทำให้เกิดความพึงพอใจ จากผลการวิจัยพบว่า ความตั้งใจที่จะย้ายสถานที่ปฏิบัติงานมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับความพึงพอใจในลักษณะงาน ( $r = -0.28$ ) รายได้ ( $r = -0.23$ ) โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง ( $r = -0.23$ ) ความพึงพอใจในงานพยาบาลโดยรวม ( $r = -0.22$ ) การบังคับบัญชา ( $r = -0.18$ ) ที่ระดับนัยสำคัญ .001 และกับผู้ร่วมงาน ( $r = -0.13$ ) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการย้ายสถานที่ปฏิบัติงานใหม่ เป็นการเปลี่ยนงานและสภาพแวดล้อมของงาน สำหรับงานพยาบาลอาจเลือกงานที่ไม่ต้องอยู่เวร หรือเป็นตึกที่ไม่มีผู้ป่วยอาการหนัก ผลที่ตามมาคือ มีความพึงพอใจในรายได้สูงขึ้น เพราะมีความเชื่อหรือคาดหวังว่าค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ นอกจากนั้นอาจมีโอกาได้รับการเลื่อนตำแหน่งมากกว่าการปฏิบัติงานที่เดิม และการที่ความพึงพอใจในการบังคับบัญชาและผู้ร่วมงานมีสหสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะย้ายตึกปฏิบัติงาน



ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ แสดงว่าความตั้งใจที่จะย้ายตึกปฏิบัติงานมีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการบังคับบัญชา และผู้ร่วมงานน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

**ข้อที่ 8** "ความตั้งใจจะลาออกจากงานมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับความพึงพอใจในงาน" ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานทุกประการ เนื่องจากความตั้งใจจะลาออกจากงานเป็นผลของความไม่พึงพอใจในองค์ประกอบต่างๆของงานเรียงตามลำดับดังนี้ ลักษณะงาน ( $r = -0.36$ ) งานพยาบาลโดยรวม ( $r = -0.33$ ) รายได้ ( $r = -0.24$ ) โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง ( $r = -0.23$ ) การบังคับบัญชา ( $r = -0.17$ ) และผู้ร่วมงาน ( $r = -0.08$ ) ความไม่พึงพอใจในลักษณะงาน รายได้ และโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งของพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีความเกี่ยวข้องกับความตั้งใจจะลาออกจากงานมากกว่าการบังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน เนื่องจากงานของพยาบาลมีลักษณะซ้ำซากจำเจ น่าเบื่อหน่าย งานหนัก ซึ่งมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในรายได้ เพราะไม่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ทำให้เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนงานหรือองค์ราใหม่ให้ค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่มีความเหมาะสมกับงาน และมีโอกาสก้าวหน้ามากกว่าการทำงานในองค์กรหรืออาชีพเดิม สำหรับความพึงพอใจในการบังคับบัญชาและผู้ร่วมงานนั้น มีสหสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจจะลาออกจากงานต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เพราะพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีความพึงพอใจในการบังคับบัญชา และผู้ร่วมงานสูงกว่าด้านอื่น ๆ

**ข้อที่ 9** "ความตั้งใจจะศึกษาต่อมีสหสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงาน" ผลการวิจัยพบว่า ความตั้งใจจะศึกษาต่อของพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับรายได้ ( $r = -0.13$ ) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 และกับลักษณะงาน ( $r = -0.09$ ) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และเป็นความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่าความตั้งใจที่จะย้ายตึกปฏิบัติงาน และความตั้งใจจะลาออกจากงาน ทั้งนี้เนื่องจากความตั้งใจจะศึกษาต่อมีสาเหตุหลายประการ นอกเหนือจากความไม่พึงพอใจในงาน เช่น ต้องการความรู้เพิ่มเพื่อมาพัฒนางาน ต้องการเลื่อนวิทยฐานะ ต้องการความก้าวหน้า ต้องการเปลี่ยนอาชีพ (อารมณี วุฒิพฤกษ์, 2531) จึงทำให้ไม่พบความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในผู้ร่วมงาน หรือการบังคับบัญชา หรือโอกาสในการเลื่อนการตำแหน่ง ซึ่งไม่ขึ้นกับระดับการศึกษาที่สูงขึ้นด้วย และผลการวิจัยที่พบว่าความตั้งใจจะศึกษาต่อมีสหสัมพันธ์ทางลบกับรายได้ และลักษณะงานอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากในปัจจุบันพยาบาลมีการเปลี่ยนอาชีพได้ง่ายกว่าในอดีต โดยใช้การศึกษาต่อในระดับปริญญาโทเป็นบันไดไปสู่งานอาชีพอื่นที่มีลักษณะงานแตกต่างจากงานพยาบาล และอาจทำให้มีรายได้หรือค่าตอบแทนสูงกว่าอีกด้วย